

LITERATURA ZA PREDMET

KLASIČNA ARHEOLOGIJA

- P. DUCATI, *Arte Classica*, Torino, 1.izd. 1920.
- A. MUSIĆ, *Nacrt grčkih i rimskih starina*, Zagreb 1910.
- D. HARDEN, *The Phoenicians*, T&H, London (Ancient Peoples and Places)
- C. PICARD, *Le monde de Carthage*, Pariz 1956.
- F. CHAMOUX, *Grčka civilizacija*, Beograd 1967.
- K. SCHEFOLD, *Klasična Grčka, Umetnost u svetu*, Novi Sad 1973.
- A. G. WOODHEAD, *The Greeks in the West*, T&H, London 1962. (Ancient Peoples and Places)
- J. M. COOK, *The Greeks in Ionia and the East*, T&H, London 1962. (Ancient Peoples and Places)
- A. CERMANOVIĆ-KUZMANOVIĆ, *Grčke slikane vaze*, Naučna knjiga, Beograd 1977.
- G. HAFNER, *Atena i Rim*, Otokar Keršovani, Rijeka 1969.
- W. W. TARN, *Hellenistic Civilization*, London, 1930.
- H. BLOCH, *The Etruscans*, T&H, London 1958. (Ancient Peoples and Places)
- M. PALLOTTINO, *L'art des Etrusques*, Pariz
- M. PALLOTTINO, *Etruskische Kunst*, Zurich, 1956. (ovo je isti tekst kao prethodni, samo preveden na njemački)
- R. BLOCH, *The Origins of Rome*, T&H, London 1962. (Ancient Peoples and Places)
- P. GRIMAL, *Rimska civilizacija*, Beograd 1968.
- H. KELLER, *Rimsko carstvo, Umetnost u svetu*, Novi Sad 1970.
- R. SEIDER, *Rimsko slikarstvo*, Beograd 1976.
- T. DALE & W. GILL-CARTER, *Topsoil and Civilization*, Univ. of Oklahoma Press 1955.
- ANTROPOLOGIJA DANAS, Beograd 1972: poglavlja:
Stil, str. 255
Arheološke teorije i interpretacije o Starom svetu, str. 308
Opšte kategorije kulture, str. 440
Ekologija čoveka, str. 595
- M. MILIĆEVIĆ, *Rimski kalendar*, L&G, Zagreb 1990.
- M. MILIĆEVIĆ BRADAČ, *Stara Grčka: Grci na Crnome moru*, Školska knjiga, Zagreb 2004.

PREPORUKA ZA ČITANJE

PAUZANIJA, Vodič po Heladi, prev. Uroš Pasini, Logos Split 1989.

----- NEKA OPĆA POVIJEST STAROG VIJEKA

----- NEKA GRČKA MITOLOGIJA

W. POULSEN, Etruska umetnost, Beograd 1976.

B. GAVELA, Etrurci, Beograd 1978.

T. TALBOT-RICE, The Scythians, T&H, London 1957. (Ancient Peoples and Places)

B. GAVELA, Fidija, Klasična epoha helenske umetnosti, Matica srpska, 1962.

A. J. TOYNBEE, Hellenism, The History of Civilisation, Oxford Univ. Press 1959, 1960.

H. KREEISSIG, Povijest helenizma, Zagreb, GZM 1987.

R. M. COOK, Greek Art, London 1976.

A. BOETHIUS, Etruscan and Early Roman Architecture, London 1978.

J. BOARDMAN, Athenian Black Figure Vases, T&H, London 1988.

J. BOARDMAN, Athenian Red Figure Vases, Archaic Period, T&H, London 1988.

J. BOARDMAN, Athenian Red Figure Vases, Classical Period, T&H, London 1989.

A. D. TRENDALL, The Red-figured Vases of South Italy and Sicily, T&H, London 1989.

POPIS PITANJA
ZA ISPIT IZ KLASIČNE ARHEOLOGIJE

1. STIL u arheologiji
2. Lacij i mjesto Rim
3. Groblje na Forumu i druga rana rana groblja u Rimu
4. Septimontium
5. Etruščanski kraljevi u Rimu
6. Mamurije Veturije i *ancilia*
7. Legenda o osnutku Rima
8. Zapadni Feničani
9. Motja (danas Mozia)
10. **Odnos Feničana i Etruščana**
11. Gordion
12. Kimerani
13. Romul i Rem
14. Tit Tacije i Sabinjani
15. Numa Pompilije
16. Servije Tulije
17. Tarkvinije Prisko
18. Kapitolinski hram
19. Tarkvinije Oholi
20. Trijumf i trijumfalna povorka
21. Tuskanski hram
22. Ara pacis Augustae
23. Curia Hostilia
24. Forum
25. Forum Boarium
26. Vestin hram
27. bog Saturn
28. hram Kastora
29. Janus
30. Carski forumi
31. Augustov forum
32. Trajanov forum
33. Kolosej
34. Cloaca Maxima
35. Auriga iz Delfa
36. hramovi u Paestumu
37. Partenon
38. Geometrijski stil
39. Dipilonski stil
40. Grčki alfabet (najstariji natpisi)

41. Helenski srednji vijek
42. Grčka kolonizacija Propontide (Mramorno more)
43. Grčka kolonizacija južne obale Crnog mora
44. Grčka kolonizacija sjeverne obale Crnog mora
45. Grčka kolonizacija zapadne obale Crnog mora
46. Grčka kolonizacija istočne obale Crnog mora
47. Prva naseobina i prva kolonija Grka na zapadu
48. Arkesilajeva plitica
49. Magna Graecia
50. Fokejska plovidba
51. Naukratis
52. Al Mina
53. Orientalizante period
54. Hekatomba
55. Suovetaurilije
56. Velike Panateneje
57. Grčki žrtvenici
58. Dionisov kult
59. Eleuzinske misterije
60. Proročišta grčkog svijeta
61. Asklepijev kult
62. Silfion
63. Atenin hram u Prijeni
64. Mauzolej u Halikarnasu
65. Tehnika izrade crno i crveno-figuralne keramike
66. Hriselefantina
67. Tipovi i nazivi grčke keramike
68. Grčka seoba u Malu Aziju
69. Eolsko područje i gradovi u Maloj Aziji
70. Dorsko područje i gradovi u Maloj Aziji
71. Lidija i Frigija
72. Smirna
73. Herajon na Samu
74. Veliki hramovi Jonije
75. Klazomenski sarkofazi
76. Ksenofont i put 10000 Grka
77. Demetra Knidska
78. Mauzol, vladar Karije
79. Pergamon
80. Baalbek

81. Gradovi Fenikije
82. Punska Kartaga
83. Fenička naselja na Sardiniji
84. Fenička naselja u Španjolskoj
85. Didona-Elissa
86. bog Melquart
87. božica Tanit
88. Ahiramov sarkofag
89. Fenički alfabet (najstariji spomenici)
90. Glavni fenički trgovački artikli
91. Fenički moreplovci-istraživači
92. Feničke metalne ukrašene zdjele
93. Odiseja i plovidba prema zapadu
94. Povodi grčke kolonizacije
95. Pitekusa
96. Nestorov pehar
97. Kuma
98. Sirakuza
99. Megara Hibleja
100. Feničani na Siciliji
101. Predgrčki stanovnici Sicilije
102. Selinunt
103. Grčka kolonizacija južne Italije
104. Lokri Epizefiri
105. Sibaris
106. Posidonija (Paestum)
107. Kroton
108. Taras (Tarent)
109. Masalia
110. Hram Zeusa u Akragantu
111. Putovanje Piteja iz Masalije
112. Ceretanske hidrije
113. Flijak (phlyax) vaze
114. Grčke terakote na Siciliji i u južnoj Italiji (arhitektonske i male)
115. Definicija helenizma
116. Granice perioda klasične umjetnosti
117. Skulptura Tiranoubojice
118. Slikar »Briga« (Brygos)
119. Slikar Durid
120. Grčko monumentalno slikarstvo

121. Slikari Polignot i Mikon
122. Eginske lijevane bronce i majstori
123. Arg kao umjetničko središte klasičnog perioda
124. Frontoni Zeusova hrama u Olimpiji
125. Metope Zeusova hrama u Olimpiji
126. Zeusov hram u Olimpiji
127. Nekrokorintija
128. Umjetničke škole ranog klasičnog perioda
129. Kip Zeusa Olimpijskog
130. Fidija
131. Poliklet
132. Kip »Dorifor«
133. Kresil
134. Ranjene Amazonke iz Artemizija u Efezu
135. Miron
136. Diskobol
137. Posejdonov hram na Suniju
138. Hefestion na Agori
139. Nemezin hram u Ramnuntu
140. Propileji atenske Akropole
141. Telesterij u Eleuzini
142. Alkamen
143. Agorakrit
144. Hram Nike na atenskoj Akropoli
145. Kipar Kalimah
146. Erehtej (Filoklo i Kalimah)
147. Peonije iz Mende
148. Apolonov hram u Basama
149. Arhitekt Iktin
150. Spomenik (grobnica) Nereida u Ksantu
151. Vaze stila »Kerč«
152. Asklepijev hram u Epidauru
153. Timotej
154. Tholos (Thymele) u Epidauru
155. Graditelj Pitej
156. Artemizij u Efezu
157. Hram Atene Aleje u Tegeji
158. Lizikratov spomenik u Ateni
159. Apoksiomen
160. Kipar Silanion

161. Kipar Kefisodot
162. Kipar Leohar
163. Praksitel
164. Afrodita Knidska
165. Hermo iz Olimpije
166. Skopas
167. Kipar Eufanor
168. Brijaksid
169. Lizip
170. Seleukidi i važni gradovi seleukidske države
171. Helenistički hramovi-države
172. Atalidi i kraljevstvo Pergam
173. Aleksandrija u Egiptu
174. Aleksandrijska Biblioteka
175. Pergamska kiparska škola
176. Zeusov oltar u Pergamu
177. Nika Samotračka
178. Religija u vrijeme helenizma
179. božice Demetra i Perzefona
180. Dorski slog
181. Jonski slog
182. Korintski slog
183. Olimpijske igre
184. Grčko kazalište
185. Rimske komicije
186. Rimska kuća
187. Rimska godina i računanje vremena
188. bog Jupiter
189. bog Mars
190. Rimski svećenički redovi
191. Teorije o porijeklu Etruščana
192. Problem etruščanskog jezika i najvažniji natpisi
193. Etruščanska talasokracija
194. Kraj perioda kraljeva u Rimu i početak republike
195. Glavni etruščanski gradovi
196. Bucchero
197. Etruščanska religija
198. Mundus
199. Etruščanski bogovi
200. Vulka

201. Rimsko slikarstvo, I. stil
202. Rimsko slikarstvo, II. stil
203. Rimsko slikarstvo, III. stil
204. Rimsko slikarstvo, IV. stil
205. Fajumski portreti
206. Porijeklo grčkog hrama
207. Herajon iz Olimpije
208. Apolonov hram u Korintu
209. Počeci grčke monumentalne plastike (utjecaji)
210. Moskoforos
211. Hekatompodon na atenskoj Akropoli
212. Lik Gorgone u arhajskoj umjetnosti
213. Rodsko-miletska keramika
214. Protoatička keramika
215. Vaza François
216. Kanopeji iz Chiusija
217. Apolonov hram u Delfima
218. Aristionova stela
219. Atički slikari stila crnih figura
220. Panatenejske amfore
221. Atički slikari stila crvenih figura
222. Utjecaj perzijskog osvajanja Akropole na grčku umjetnost
223. Grčka slikana keramika 4. st. pr. Kr.
224. Didimajon kraj Mileta
225. **Srebro iz Boscorealea**
226. Hram Zeusa Olimpijskog u Ateni
227. Svetište Kabira na otoku Samotraki
228. Grad Pompeji
229. Opće karakteristike helenističke sculpture
230. Afrodita Melska
231. Dar Atala I. Ateni
232. Aleksandrijska umjetnička škola
233. Rodska umjetnička škola (helenizam)
234. Kolumbariji
235. August s Prima Porta i s Via Labicana
236. Marcelovo kazalište
237. Nervin forum (Transitorium)
238. Pont du Gard
239. Rimska rana carska gliptika
240. Titov slavoluk

241. Trajanov stup
242. Umjetnost Gandhara
243. Panteon
244. Hadrijanova vila
245. Hadrijanov mauzolej
246. Petra
247. Palmira
248. Sarkofazi iz vremena Antonina i Severa (i Sidamara)
249. Aurelijanovi bedemi
250. Marko Aurelije
251. Insulae
252. Hram Venere i Rome u Rimu
253. Spomenik iz Adam-Klisse
254. Prvi spomen Jonjana
255. Teorije o odnosu središta i periferije
256. Milet
257. Grčki brodovi i brodarstvo
258. Trgovina žitom u klasičnoj Grčkoj
259. Otok Tas
260. Uništavanje okoliša u antici
261. Kizik
262. Bizantij
263. Berezan
264. Olbija na Crnome moru
265. Hersonez (Taurički)
266. Tauri
267. Katastar (hora) Hersoneza
268. Pantikapej
269. Bosporsko kraljevstvo
270. Tanais
271. Grčki gradovi na azijskoj strani Kimerijskog bospora
272. Sinopa
273. Amastrida
274. Herakleja Pontska
275. Kalatis
276. Apolonija Pontska
277. Odes
278. Tomi (i Ovidije)
279. Istar (Histrija)
280. Ahilejev put na Crnom moru

- 281. Pičvnari
- 282. Dioskurijada
- 283. Vani
- 284. Albanija i Atropatena
- 285. Narodi u zaleđu Crnoga mora prema Herodotu i antičkim izvorima
- 286. Put svile
- 287. Aristej Prokonežanin
- 288. Put zlata i legende o izvoru azijskog zlata

POVIJEST GRČKE I RIMA

Ispitna literature za studente arheologije

1. Povijesni pregled

Obvezatna literatura

1. *Ilustrirana povijest svijeta* I-VII, Rijeka: O. Keršovani 1974. – 1976.
2. H. KREISSIG, *Helenizam*, Zagreb: GZH 1987.
3. M. BENGTON – V. MILOJČIĆ, *Grosser historischer Weltatlas* T. I, Vorgeschichte und Altertum, Munchen: Bayerischer Schulbuchverlag 1972.
4. F. ŠIŠIĆ, *Povijest Hrvata u vrijeme narodnih vladara, Hrvatska povijest od početaka do god. 1918.* I., Zagreb 1925., reprint Zagreb: MH³ 1980. (antika)
5. P. CABANES, *Iliri od Bardileja do Gencija*, Zagreb: Svitava 2002.
6. I. BOJANOVSKI, *Bosna i Hercegovina u antičko doba, Djela ANUBIH* knj. LXVI., Centar za balkanološka ispitivanja knj. 6., Sarajevo 1988.
7. M. SUIĆ, *Antički grad na istočnom Jadranu*, Zagreb 2003., Golden marketing
8. Pregledni enciklopedijski članci Antika, Bizant, Dalmacija, Ilirik, te referentne natuknice na koje oni upućuju (narodi i plemena)
Hrvatska enciklopedija I-V, Zagreb: Konzorcij HE i Hrvatski izdavački bibliografski zavod 1941.-1943.
Enciklopedija Jugoslavije, n. s. sv. I.-VI. (do početnog sloga Kat.), Zagreb: Leksikografski zavod "Miroslav Krleža", 1980. – 1990., iz stare serije sv. V-VIII., Zagreb: Jugoslavenski leksikografski zavod 1968. – 1971., ostatak abecede.
Likovna enciklopedija Jugoslavije I.-II. (do sloga Ren.), Zagreb: Jugoslavenski leksikografski zavod "Miroslav Krleža" 1984., 1987.
Enciklopedija hrvatske umjetnosti I-II, Zagreb: Leksikografski zavod "Miroslav Krleža" 1995. i 1996.

Domaća izborna literatura

Odabrati dvije stavke, od toga jednu obvezatno između br. 2. i 3.

1. M. MILIĆEVIĆ-BRADAČ, *Stara Grčka: Grci na Crnom moru* (Biblioteka Lucius 2), Zagreb: ŠK 2004.
2. D. RENDIĆ-MIOČEVIĆ, *Iliri i antički svijet*, Split: Književni krug 1989.
3. M. SUIĆ, *Odabrani radovi iz stare povijesti Hrvatske – Opera selecta*, Zadar: MH 1996.
4. M. SUIĆ, *Zadar u starome vijeku, Prošlost Zadra I.*, Zadar: Filozofski fakultet 1981.
5. R. MATIJAŠIĆ, *Gospodarstvo antičke Istre, Povijest Istre* 4., Pula: ZN "Žakan Juri" 1998.
6. A. ŠKEGRO, *Gospodarstvo rimske provincije Dalmacije* (Studia Croatica, Biblioteka povijesti), Zagreb: Sveučilište u Zagrebu 1999.
7. M. ZANINOVIĆ, M. SUIĆ, B. KUNTIĆ-MAKVIĆ, članci u knjizi *Rano doba hrvatske kulture, Hrvatska i Europa I.*, ur. I. SUPIČIĆ, Zagreb: HAZU – AGM 1997., 55-115
8. B. KUNTIĆ-MAKVIĆ, *Područje rimskog Ilirika uoči dolaska Hrvata, Povijest Hrvata I: Srednji vijek*, ur. F. Šanjek – F. Mirošević, Zagreb: ŠK 2003., 5 –8
9. M. ZANINOVIĆ, *Ilirsko pleme Delmati, Godišnjak Centra za balkanološka ispitivanja ANUBIH u Sarajevu* 4/1966., 27-92; 5/1967., 5-101

Strana izborna literatura

Odabrati jednu knjigu.

1. N. G. L. HAMMOND, *A history of Greece to 322. B.C.*, Oxford: Clarendon Press 1989¹²
2. P. GREEN, *Alexander to Actium: The historical Evolution of the Hellenistic Age*, London: Thames and Hudson 1994.
3. J. J. WILKES, *Dalmatia*, London: Routledge & Kegan Paul 1969.
4. G. ALFÖLDY, *Bevölkerung und Gesellschaft der römischen Provinz Dalmatien*, Budim: Akadémiai Kiadó 1965.
5. A. MOCSY, *Pannonia and Upper Moesia*, London: Routledge & Kegan Paul 1974.

2. Literarni izvori

Obvezatni izvori i literatura

1. *Homer, Ilijada*, T. MARETIĆ – S. IVŠIĆ, (Biblioteka "Vijenac" MH), Zagreb: MH 1987⁶
2. *Homer, Odiseja*, T. MARETIĆ – S. IVŠIĆ, (Biblioteka "Vijenac" MH), Zagreb: 1987⁵
3. *Herodot, Povijest*, prev. i prir. D. ŠKILJAN (Grčki i rimski klasici Matice Hrvatske 4), Zagreb: MH 2000
4. *Cezar, Moji ratovi*, T. SMERDEL, Zagreb: Zora 1972.
5. *Povijest svjetske književnosti sv. II.*, Zagreb: Liber – Mladost 1971.
6. G. SCHWAB, *Najljepše priče klasične starine I.-III.*, Zagreb: GZH 1984.
7. R. KATIČIĆ, *Illyricum mythologicum*, Zagreb: Izdanja Antibarbarus 1995.
8. M. SUIĆ, *Istočna jadranska obala u Pseudo Skilakovom Periplu, Rad JAZU 306.*, Zagreb 1955.
9. *Plinije Stariji, Zemljopis starog svijeta*, prev. i kom. U. PASINI, Split: Književni krug 2004., usp. i izvore s opisima istočne jadranske obale u M. Suić, *antički grad* = br. 7. u 1. skupini

Izborni izvori

Izabrati jedan izvor

1. *Plutarh, Usporedni životopisi I-III*, Z. Dukat, Zagreb: A. Cesarec 1988.
2. *Polibije, Istorije I., II.*, M. RICL, Novi Sad: MS 1988.
3. *Gaj Salustije Krisp, Djela (Katilinin rat, Rat s Jugurtom, Historije, Dvojbena djela)*, prir. i prev. J. MIKLIĆ (Grčki i rimski klasici MH 1), Zagreb: MH 1988.
4. *Svetonije, Dvanaest rimskih careva*, S. HOSU, Zagreb; IBI 1956.
5. *Kornelije Nepot, O istaknutim vojskovođama stranih naroda*, J. MIKLIĆ (Grčki i rimski klasici MH 3), Zagreb: MH 1999.
6. *Tacit, Anali*, J. KOSTOVIĆ, Zagreb: MH 1970.
7. *Apijan, Rimski građanski ratovi*, B. V. STEVANOVIĆ – F. PAPAZOGLU, Beograd: Kultura 1967.
8. *Publije Flavije Vegecije Renat, sažetak vojne vještine*, T. Shek-Brnardić – V. Brnardić, Zagreb: Golden marketing 2002.

PALEOLITIK I MEZOLITIK

POPIS LITERATURE

1) Uvod

Facchini, F. 1996.

Stazama evolucije čovječanstva. Jedanaesto poglavlje (str. 175-202), petnaesto poglavlje (str. 253-262). Zagreb: Kršćanska sadašnjost.

Gamble, C. 1986.

The Palaeolithic Settlement of Europe. Prvo poglavlje (str. 1-27), Dodatak 1 (str. 394-395), Dodatak 2 (395-396). Cambridge: Cambridge University Press.

Gamble, C. 1994.

The Peopling of Europe 700,000-40,000 Years before the Present. U: *The Oxford Illustrated Prehistory of Europe* (ur. B. Cunliffe), str. 5-41. Oxford: Oxford University Press.

Mellars, P. 1994.

The Upper Palaeolithic Revolution. U: *The Oxford Illustrated Prehistory of Europe* (ur. B. Cunliffe), str. 42-78. Oxford: Oxford University Press.

Radovčić, J. 1988.

Dragutin Gorjanović-Kramberger i krapinski pračovjek. Zagreb: Hrvatski prirodoslovni muzej i Školska knjiga.

Müller-Karpe, H. 1966.

Hanbuch der Vorgeschichte. Vol. 1. München: C. H. Beck'sche Verlagsbuchhandlung. Table.

2) Arheološka evidencija i procesi formiranja arheoloških nalazišta

2.1 Obavezna literatura

Renfrew, C. & Bahn, P. 1991.

Archaeology. Drugo poglavlje (str. 41 – 60). London: Thames and Hudson.

2.2 Izborna literatura

Straus, L. G. 1990.

Underground Archaeology: Perspectives on Caves and Rockshelters. U: *Archaeological Method and Theory* (ur. M. Schiffer), str. 255 – 303. Tuscon: University of Arizona Press.

Villa, P. & Courtin J. 1983.

The interpretation of stratified sites: A view from underground. *Journal of Archaeological Science* 10: 267-281.

3) Kronostratigrafija, paleookoliš, fauna

3.1 Obavezna literatura

Farrand, W. R. 1988.

Integration of Late Quaternary Climatic Record from France and Greece: Cave Sediments, Pollen, and Marine Events. U: *Upper Pleistocene Prehistory of Western Eurasia* (ur. H. L. Dibble & A. Montet-White), str. 305-319. Philadelphia: The University Museum, University of Pennsylvania.

Gamble, C. 1986.

The Palaeolithic Settlement of Europe. Treće poglavlje (str. 69-115). Cambridge: Cambridge University Press.

Laville, H. 1988.

Recent Developments on the Chronostratigraphy of the Paleolithic in the Perigord. U: *Upper Pleistocene Prehistory of Western Eurasia* (ur. H. L. Dibble & A. Montet-White), str. 147-160. Philadelphia: The University Museum, University of Pennsylvania.

Rukavina, D. 1983.

O stratigrafiji gornjeg pleistocena s osvrtom na topla razdoblja i njihov odraz u naslagama na području Jugoslavije. *Rad JAZU* 404(19): 199-221.

Šegota, T. 1979.

Paleoklimatske i paleogeografske promjene. U: *Praistorija jugoslavenskih zemalja*, vol. I, (ur. A. Benac), str. 21 – 33. Sarajevo: Svjetlost.

3.2 Izborna literatura

Turk, I & Verbič, T. 1993.

Uvodna razprava za posodobitev kronologije mlajšega pleistocena v Sloveniji. Starejši in srednji würm. *Arheološki vestnik* 44: 29 – 44.

4) Tehnologija i tipologija

4.1 Obavezna literatura

Bar-Yosef, O., Kuhn, S. L. 1999.

The big deal about blades: Laminar technologies and human evolution. *American Anthropologist* 101 (2): 323 – 338.

Barnes, A. S. 1939.

The differences between natural and human flaking on prehistoric flint implements. *American Anthropologist* 41(1): 99-113.

Blaser, F., Blaser-Videka R. & Karavanić I. 1999/2000.
Tipologija i tehnologija, dva suprotna ili usporedna metodološka pristupa? *Opuscula archaeologica* 23-24: 363-371.

Gamble, C. 1986.
The Palaeolithic Settlement of Europe. Četvrto poglavlje (str. 116-136). Cambridge: Cambridge University Press.

Inizan, M.-L., Roche, H. & Tixier, J. 1992.
Technology of Knapped stone. Préhistoire de la Pierre Taillée, Tome 3. Meudon: CREP.

Karavanić, I. & Balen, J. 2003.
Osvit tehnologije. Zagreb: Arheološki muzej.

4.2 Izborna literatura

Cahen, D. & Keeley L. 1980.
Not less than two, not more than three. *World Archaeology* 12(2): 166-180.

Sellet, F. 1993.
Chaine Operatoire: The concept and its applications. *Lithic Technology* 18(1-2): 106-112.

5) Donji paleolitik

5.1 Obavezna literatra

Brain, C. K. 1981.
The hunters or the Hunted? 1) Introduction, (str. 3-10), 14) Who Were the Hunters and Who the Hunted? (str. 266-274). Chicago: The University of Chicago Press.

Gamble, C. 1999.
The Palaeolithic Societies of Europe. Četvrto poglavlje (od str. 98 – 173). Cambridge: Cambridge University Press.

Janković, I. 2004.
Australopitecine: Prvi korak u evoluciji čovjeka. *Priroda* 923/924: 12 – 15.

Janković, I. 2004.
Homo, pojava našeg roda. *Priroda* 927: 10 – 13.

Klein, R. G. 1999.
Human Career. Četvrto poglavlje (od str. 222 – 254). Chicago: The University of Chicago Press.

Klein, R. G. 1999.
Human Career. Peto poglavlje (od str. 314 – 366). Chicago: The University of Chicago Press.

Malez, M. 1979.

Nalazišta paleolitskog i mezolitskog doba u Hrvatskoj. Donje Pazarište, Lika (str. 230), Punikve, Ivanec (str. 249-250). U: *Praistorija jugoslavenskih zemalja*, vol. I, (ur. A. Benac), str. 227-276. Sarajevo: Svjetlost.

Schick K. D. & Toth N. 1993.

Making Silent Stones Speak. New York: Simon & Schuster.

Semaw, S. 2000.

The world's oldest stone artefacts from Gona, Ethiopia: Their implications for understanding stone technology and patterns of human evolution between 2.6-1.5 million years ago. *Journal of Archaeological Science* 27: 1197-1214.

Villa P. 2001.

Early Italy and the colonization of Western Europe. *Quaternary International* 75: 113-130.

5.2 Izborna literatura

Brain, C. K., Churcher, C. S., Clark, J. D., Grine, F. E., Shipman, P., Susman, R. L. Turner, A. & Watson, W. 1988.

New evidence of early hominids, their culture and environment from Swartkrans Cave, South Africa. *South African Journal of Science* 84: 828-835.

Gamble, C. 1986.

The Palaeolithic Settlement of Europe. Peto poglavlje (od str. 137-160). Cambridge: Cambridge University Press.

Roebroeks, W. & van Kolfschoten, T. 1994.

The earliest occupation of Europe. *Antiquity* 68: 489-503.

6) Srednji paleolitik

6.1 Obavezna literatura

Basler, Đ. 1979.

Paleolitske i mezolitske regije i kulture u Bosni i Hercegovini. Panonska regija (str. 331- 338). U: *Praistorija jugoslavenskih zemalja*, vol. I, (ur. A. Benac), str. 331-355. Sarajevo: Svjetlost.

Basler, Đ. 1979.

Paleolitske i mezolitske regije i kulture u Crnoj Gori. Srednji paleolitik (str. 387-396). U: *Praistorija jugoslavenskih zemalja*, vol. I, (ur. A. Benac), str. 387-403. Sarajevo: Svjetlost.

Binford, S. & Binford L. R. 1969.

Stone tools and human behavior. *Scientific American* 220(4): 70-84.

Bordes, F. 1961.

Mousterian cultures in France. *Science* 134: 803-810.

- Bordes, F. & de Sonneville-Bordes D. 1970.
The significance of variability in Paleolithic assemblages. *World Archaeology* 2(1): 61-73.
- Dibble, H. L. 1987.
The interpretation of Middle Paleolithic scraper morphology. *American Antiquity* 52(1): 109-117.
- Chase P. G. & Dibble H. L. 1987.
Middle Paleolithic symbolism: A review of current evidence and interpretations. *Journal of Anthropological Archaeology* 6: 263-296.
- Janković, I. 2004.
Neandertalci. *Prilozi Instituta za arheologiju u Zagrebu* 21: 177 – 196.
- Karavanić, I. 2004.
Život neandertalaca. Zagreb: Školska knjiga.
- Klein, R. G. 1999.
Human Career. Šesto poglavlje (str. 384–394 i 406-476). Chicago: The University of Chicago Press.
- Kolpakov, E. M. & Vishnyatsky, L. B. 1989.
The Bordes method? *Norwegian Archaeological Review* 22(2): 107-118
- Malez, M. 1979.
Paleolitske i mezolitske regije i kulture u Hrvatskoj. U: *Praistorija jugoslavenskih zemalja* vol. I (ur. A. Benac), str. 227 – 295. Sarajevo: Svjetlost.
- Mellars, P. 1996.
The Neanderthal Legacy. Treće poglavlje (str. 56-94). Princeton: Princeton University Press.
- Richards, M. P., Pettitt, B. P., Trinkaus, E., Smith, F. H., Paunović, M. & Karavanić, I. 2000.
Neanderthal diet at Vindija and Neanderthal predation: The evidence from stable isotopes. *Proceedings of the National Academy of Sciences, USA* 97(13): 7663-7666.
- Simek, J. F. & Smith, F. H. 1997.
Chronological changes in stone tool assemblages from Krapina (Croatia). *Journal of Human Evolution* 32: 561-575.

6.2 Izborna literatura

- Bordes, F. 1988.
Typologie du Paléolithique Ancien et Moyen. Paris: Presses du CNRS.
- Dibble, H. L. & Rolland, N. 1992.
On Assemblage Variability in the Middle Paleolithic of Western Europe. U: *The Middle Paleolithic adaptatipn, behaviour, and variability* (ur. H. L. Dibble & P. Mellars), str. 1-28. Philadelphia: The University Museum. University of Pennsylvania

Gamble, C. 1986.
The Palaeolithic Settlement of Europe. Peto poglavlje (str. 160-179). Cambridge: Cambridge University Press.

Gamble, C. 1999.
The Palaeolithic Societies of Europe. Peto poglavlje (str. 174-267). Cambridge: Cambridge University Press.

Pohar, V. 1979.
Tehnike izdelave in tipologija staro- in srednjepaleolitskega kamenega orodja. *Poročilo o raziskovanju paleolita, neolita in eneolita v Sloveniji* 7: 15-80.

Radovčić, J. 1994.
Die Neandertaler U: *Die Neandertaler und die anfänge Europas*, str. 7-18. Eisenstadt: Burgenländischen Landesmuseum.

7) Prijelaz srednjeg u gornji paleolitik

7.1 Obavezna literatura

Bar-Yosef, O. 2000.
A Mediterranean perspective on the Middle/Upper Palaeolithic Revolution. U: *Neanderthals on the Edge* (ur. C. B. Stringer, R. N. E. Barton & C. Finlayson), str. 9-18. Oxford: Oxbow Books.

Clark, G. A. 2000.
Neandertal archaeology – implications for our origins. *American Anthropologist* 104(1): 50-67.

Gamble, C. 1999.
The Palaeolithic Societies of Europe. Šesto poglavlje (str. 268-350). Cambridge: Cambridge University Press.

Harrold F. B. 2000.
The Chatelperronian in historical context. *Journal of Anthropological Research* 56(1): 59-75.

Karavanić I. & Smith F. H. 2000.
More on the Neanderthal problem: The Vindija case. *Current Anthropology* 41: 838-840.

Kuhn, S. L. & Bietti, A. 2000.
The Late Middle and Early Upper Paleolithic in Italy. U: *The Geography of Neanderthals and Modern Humans in Europe and Greater Mediterranean*. (ur. Bar-Yosef, O. & Plibeam, D.), str. 49-75. Cambridge, Massachusetts: Peabody Museum of Archaeology and Ethnology, Harvard University.

Lindly, J. M. & Clark, G. A. 1990.
Symbolism and modern human origins. *Current Anthropology* 31: 233-261.

- Marks A. E. 1990.
The Middle and Upper Palaeolithic of the Near East and the Nile Valley: The Problem of Cultural Transformations. U: *The Emergence of Modern Humans: An Archaeological Perspective* (ur. P. Mellars), str. 56 – 80. Edinburgh: Edinburgh University Press.
- Mellars, P. 2000.
Châtelperronian chronology and the case for Neanderthal/modern human "acculturation" in Western Europe. U: *Neanderthals on the Edge* (ur. C. B. Stringer, R. N. E. Barton & C. Finlayson), str. 33-39. Oxford: Oxbow Books.
- Miracle, P. T. 1998.
The Spread of Modernity in Paleolithic Europe. U: *The Origins and Past of Modern Humans - Towards Reconciliation* (ur. K. Omoto & P. V. Tobias). Singapore: World Scientific.
- Zilhao, J. & d'Errico, F. 1999.
The chronology and taphonomy of the earliest Aurignacian and its implications for the understanding of Neanderthal extinction. *Journal of World Prehistory* 13(1): 1-68.
- Kozłowski, J. & Otte, M. 2000.
The formation of the Aurignacian in Europe. *Journal of Anthropological Research* 56: 513-534.
- Smith, F. H. 1991.
The Neandertals: Evolutionary dead ends or ancestors of modern people? *Journal of Anthropological Research* 47(2): 219-238.
- Smith, F. H., Trinkaus, E., Pettitt, P. B., Karavanić, I., Paunović, M. 1999.
Direct radiocarbon dates for Vindija G1 and Velika Pećina Late Pleistocene hominid remains. *Proceedings of the National Academy of Sciences, USA* 96(22): 12281-12286.
- Straus, L. 1999.
The Neanderthal problem continued: Reply. *Current Anthropology* 40: 352-355.
- Stringer, C. B. 1990.
The Emergence of modern humans. *Scientific American* 266(6): 98-104.
- Svoboda, J. & Simán, K. 1989.
The Middle-Upper Paleolithic Transition in Southeastern Central Europe (Czechoslovakia and Hungary). *Journal of World Prehistory* 3(3): 283-322.
- Thorne A. T. & Wolpoff M. H. 1992.
The multiregional evolution of humans. *Scientific American* 226(4): 28-33.
- Zilhão, J., and D'Errico, F. 1999.
The Neanderthal problem continued: Reply. *Current Anthropology* 40: 355-364.

7.2 Izborna literatura

Karavanić, I. & Smith, F. H. 1998.

The Middle/Upper Paleolithic Interface and the relationship of Neanderthals and early modern humans in the Hrvatsko Zagorje, Croatia. *Journal of Human Evolution* 34: 223-248.

Wolpoff, M. H. & Caspari, R. 1996.

Why aren't Neandertals modern humans? U: *The Lower and the Middle Palaeolithic* (ur. O. Bar-Yosef, L. L. Cavalli-Sforza, R. J. March & M. Piperno), vol. 5, str. 133-156. The Colloquia of the XIII International Congress of Prehistoric and Protohistoric Sciences. Forlì: ABACO.

Wolpoff, M. H., Hawks, J. Frayer, D. & Hunley, K. 2001.

Modern human ancestry at the peripheries: A test of the replacement theory. *Science* 291: 293-297.

8) Gornji paleolitik

8.1 Obavezna literatura

Basler, Đ. 1979.

Paleolitske i mezolitske regije i kulture u Crnoj Gori. Mlađi paleolitik (str. 396-400). U: *Praistorija jugoslavenskih zemalja*, vol. I, (ur. A. Benac), str. 387-403. Sarajevo: Svjetlost.

Basler, Đ. 1979.

Paleolitske i mezolitske regije i kulture u Bosni i Hercegovini. Panonska regija (str. 338-348), Jadransko-mediteranska regija (str. 348-355). U: *Praistorija jugoslavenskih zemalja*, vol. I, (ur. A. Benac), str. 331-355. Sarajevo: Svjetlost.

Brajković, D. 2000.

Šandalja. *Histria Archaeologica* 29(1998): 5-25.

Brodar, M., Osole, F. 1979.

Paleolitske i mezolitske regije i kulture u Sloveniji. U: *Praistorija jugoslavenskih zemalja* vol. I (ur. A. Benac), str. 159 – 159. Sarajevo: Svjetlost.

Klein, R. G. 1999.

Human Career. Sedmo poglavlje (str. 520–573). Chicago: The University of Chicago Press.

Klein, R. G. 2001.

Southern Africa and modern human origins. *Journal of Anthropological Research* 57: 1-16.

Montet-White, A. 1994.

Alternative interpretations of the Late Upper Paleolithic in Central Europe. *Annual Review of Anthropology* 23: 483-508.

Malez, M. 1979.

Paleolitske i mezolitske regije i kulture u Hrvatskoj. U: *Praistorija jugoslavenskih zemalja* Vol. I I (ur. A. Benac), str. 227 – 295. Sarajevo: Svjetlost.

Riel-Salvatore, J. & Clark, G. A. 2001.

Grave markers: Middle and early Upper Paleolithic burials and the use of chronotypology in contemporary Paleolithic research. *Current Anthropology* 42(4): 449-479.

Soffer, O., Adovasio, J. M. & Hyland, D. C. 2000.

The "Venus figurines". *Current Anthropology* 41: 511-537.

Straus, L. G. 1993.

Upper Paleolithic Hunting Tactics and Weapons in Western Europe. U: *Hunting & Animal Exploitation in the later Paleolithic and Mesolithic in Eurasia* (ur. G. Peterkin, H. Bricker & P. Mellars), str. 83-93. Washington, D.C.: Archaeological Papers of the American Anthropological Association 4.

Straus, L. G. 2000.

Solutrean settlement of North America? A review of Reality. *American Antiquity* 65(2):216-226.

Straus, L. G. 2000.

Coming out from the cold: western Europe in Dryas I and beyond. U: *Regional Approaches to Adaptation in Late Pleistocene Western Europe* (ur. G. L. Peterkin & H. A. Price), str. 191-203 BAR S-896.

Whallon, R. 1989.

The Paleolithic site of Badanj: recent excavations and results of analysis. *Glasnik Zemaljskog muzeja Bosne i Hercegovine, nova serija*, 44: 7 – 20.

White, R. 1989.

Visual thinking in the Ice Age. *Scientific American* 261(1): 92 – 99.

8.2 Izborna literatura

Demars, P.-Y. & Laurent P. 1992.

Types d'outils lithiques du Paléolithique Supérieur en Europe. Paris: Presses du CNRS.

Pohar, V. 1978.

Tipologija in statistična obdelava mlajšepaleolitskih kamenih orodnih inventarjev. *Poročilo o raziskovanju paleolita, neolita in eneolita v Sloveniji* 6: 7-42.

9) Mezolitik

9.1 Obavezna literatura

Mithen S. J. 1994.

The Mesolithic Age. U: *The Oxford Illustrated Prehistory of Europe* (B. Cunliffe, ed), str. 79-135. Oxford: Oxford University Press.

Miracle P. T. 1997.

Early holocene foragers in the carst of Northern Istria. *Poročilo o raziskovanju paleolita, neolita in eneolita v Sloveniji* 24: 43 – 61.

Miracle, P. T., Galanidou, N. & Forenbaher, S. 2000.

Pioneers in the hills: early Mesolithic foragers at Šebrn Abri (Istria, Croatia). *European Journal of Archaeology*, 3: 293 - 329.

Radovanović, I. 2000.

Houses and burials at Lepenski Vir. *European Journal of Archaeology* 3: 330-349.

Obvezatna literatura za predmet "Uvod u prapovijesnu arheologiju I"

Skupina autora: Praistorija jugoslavenskih zemalja II – Neolit, Sarajevo 1979.
(Uvod, zaključna razmatranja)

Skupina autora: Praistorija jugoslavenskih zemalja III – Eneolit, Sarajevo 1979.
(Uvod, zaključna razmatranja)

T. Težak-Gregl: Uvod u prapovijesnu arheologiju I, Skripta, Zagreb 2002.

S. Dimitrijević & T. Težak-Gregl & N. Majnarić-Pandžić: Prapovijest, Povijest umjetnosti u Hrvatskoj, Zagreb 1998.

J. Radovčić & Ž. Škoberne: Zagreb prije početaka, Zagreb 1989.

Izborna literatura

Aitken, M.J.: *Science-Based Dating in Archaeology*. London 1990.

Barker, Philip: *Tehnike arheološkog iskopavanja*. Prijevod S. Forenbaher. Muzej hrvatskih arheoloških spomenika. Split 2000.

Benac, Alojz: Problem periodizacije u praistoriji. Materijali IV. Arheološko društvo Jugoslavije. Beograd 1967., 117-139

Binford, Lewis: *New Perspectives in Archaeology*, 1968

Carter, Michael: *Archaeology*, Blandford Press, Poole, Dorset 1980.

Clarke, David L.: *Models in Archaeology*, 1972

Dark, Ken R.: *Theoretical Archaeology*, Cornell University Press, Ithaca, New York 1995

Fagan, Brian M.: *Archaeology - A Brief introduction*, Little, Brown and Company Boston-Toronto 1978.

Herz, N. & Garrison, E.G.: *Geological methods for archaeology*. Oxford University Press. New York – Oxford 1990.

Korošec, Josip: Kultura in kulturna skupina v predzgodovini. Arheološki vestnik VIII/2. Ljubljana 1957., 95-98

Korošec, Josip: Opredeljevanje arheološkega gradiva. Arheološki vestnik VIII/2. Ljubljana 1957., 99-108

Müller-Karpe, Hermann: *Handbuch der Vorgeschichte*.

Müller-Karpe, Hermann: *Einführung in die Vorgeschichte*. Beck'sche Elementarbücher, München 1975.

Moberg, Carl A.: *Uvod v arheologijo*, Slovensko arheološko društvo. Ljubljana 1990.

Pace, Biago: *Introduzione allo studio dell' archeologia*, sec. edizione. Napoli 1939.

Renfrew, Colin: *Archaeology. Theories, Methods and Practice*. Thames & Hudson, second edition 1996.

Scarre, Chris: *Timelines of the Ancient World. A Visual Chronology from the Origins of Life to AD 1500*, Dorling Kindersley, London-New York-Stuttgart 1993.

Thomas, David Hurst: *Archaeology*, New York-Chicago 1979.

POPIS IZABRANE LITERATURE ZA PROVINCIJALNU ARHEOLOGIJU

- Antička Salona*, Zbornik radova, Split 1991. (urednik N. Cambi)
- T. Bechert; *Die Provinzen des Römischen Reiches*, Mainz am Rhein 2000.
- I. Bojanovski, *Dolabellin sistem cesta u rimskoj provinciji Dalmaciji*, Sarajevo 1971.
- I. Bojanovski, *Bosna i Hercegovina u antičko doba*, Sarajevo 1988.
- J. Brunšmid, *Die Inschriften und Münzen der griechischen Städte Dalmatiens*, (reprint), Split 1998.
- F. Bulić, *Izabrani spisi*, Split 1984.
- P. Cabanes, *Iliri*, Zagreb 2002.
- N. Cambi, *Antički sarkofazi na istočnoj obali Jadrana*, Split 1988.
- N. Cambi, *Imago animi – antički portret u Hrvatskoj*, Split 2000
- N. Cambi, *Antika*, Zagreb 2002.
- Th. Fischer, *Noricum*, Mainz am Rhein 2002
- B. Gabričević, *Studije i članci o religijama i kultovima antičkog svijeta*, Split 1987.
- A. Goldsworthy, *The Complete Roman Army*, London 2003.
- V. Hoffiller, *Oprema rimskog vojnika u prvo doba carstva*, VAHD 11 I 12, Zagreb 1910/11.
- G. Hölbl, *Altägypten im Römischen Reich*, Mainz am Rhein 2000.
- B. Kirigin, *Issa*, Zagreb 1996.
- P. Lisičar, *Crna Korkyra*, Skopje 1951.
- T. Marasović – J. Marasović, *Dioklecijanova palača*, Zagreb 1970.
- R. i K. Matijašić, *Antička Pula*, Pula 1996.
- D. Rendić-Miočević, *Iliri i antički svijet*, Split 1989.
- M. Sanader, *Rasprave o rimskim kultovima*, Zagreb 1999.
- M. Sanader, *Antički gradovi u Hrvatskoj*, Zagreb 2001.
- M. Sanader, *Arheološke studije i ogledi*, Zagreb 2002.
- M. Sanader, *Tilurium I. Istraživanja. Forschungen 1997 – 2001*, Zagreb 2003.
- P. Selem, *Izidin trag*, Split 1996.
- A. Starac, *Rimsko vladanje u Istriji i Liburniji I – II*, Pula 1999.
- M. Suić, *Antički grad na istočnom Jadranu*, Zagreb 1976.
- M. Suić, *Odabrani radovi iz stare povijesti Hrvatske*, Zadar 1996.
- J. B. Ward – Perkins, *Roman Architecture*, New York 1974.
- J. B. Ward – Perkins, *Roman Imperial Architecture*, London 1990.
- J. Wilkes, *Dalmatia*, London 1969.
- J. Wikes, *Iliri*, Zagreb 2001.
- M. Zaninović, *Ilirsko pleme Delmati I i II*, Godišnjak Akademije nauka i umjetnosti BiH, knjige 4 i 5, Centar za balkanološka istraživanja knjige 2 i 3, Sarajevo 1966 i 1967.
- M. Zaninović, *Od Helena do Hrvata*, Zagreb 1996.

Izbor literature za predmet *Ranokršćanska arheologija*

- Đ. Basler, *Kršćanska arheologija*, Mostar 1986.
- C. Bertelli, *Roma sotterranea*, Milano 1965.
- N. Cambi, *Krist i njegova simbolika u likovnoj umjetnosti starokršćanskog perioda u Dalmaciji*, VAHD LXX – LXXI 1968 – 1969., str. 57 – 106.
- P. Chevalier, *Ecclesiae Dalmatiae 1 i 2*, Salona II, Collection de l'école Française de Rome 194/2, Roma – Split 1995.
- F. W. Deichmann, *Einführung in die christliche Archäologie*, Darmstadt 1983.
- E. Dyggve, *Povijest salonitanskog kršćanstva*, Split 1996.
- Od Nepobjedivog sunca do Sunca Pravda*, Katalog izložbe *Rano kršćanstvo u kontinentalnoj Hrvatskoj*, Zagreb 1994.
- F. Gerke, *Kasna antika i rano kršćanstvo*, Novi Sad 1973.
- R. Krautheimer, *Early Christian and Byzantine Architecture*, London 1986. (V. revidirano izdanje)
- Grupa autora, *Ranokršćanski spomenici otoka Brača*, Split 1994.
- O. Marucchi, *Le catacombe Romane*, Roma ?
- E. Marin, *Starokršćanska Salona*, Zagreb 1988.
- B. Migotti, *Vrednovanje arheološke građe u svjetlu rimskodobnog i ranokršćanskog horizonta Panonije*, Katalog izložbe *Accede ad, Certissiam*, Zagreb 1998.
- W. McDonald, *Early Christian and Byzantine Architecture*, New York 1971.
- Salona I*, Catalogue de la Sculpture architecturale paleochretienne de Salone (urednici N. Duval, E. Marin, C. Metzger), Collection de l'école française de Rome 19194/2, Rome – Split 1994.
- Salona III. Manastirine*. Etablissement preromain, necropole et basilique paleochretienne (urednici N. Duval i E. Marin), Collection de basilique paleochretienne 194/3, Roma – Split 2000.
- Salona Christiana*, Katalog izložbe Arheološkog muzeja u Splitu 25.09. – 31.10. 1994.
- J. Stevenson, *The Catacombs. Rediscovered monuments of early Christianity*, London 1978.
- J. Stevenson, *Im Schattenreich der Katakomben*, Köln 1980.
- Hrvatska stručna i znanstvena periodika* u kojoj uglavnom redovito izlaze prilozi iz područja ranokršćanske arheologije
- B. Testini, *Archaeologia Christiana*, Roma – Parigi – Tournai – New York 1980.
- A. Uglešić, *Ranokršćanska arhitektura na području današnje zadarske biskupije*, Zadar 2002.
-
- C. Anderson, *Einführung in die Christliche Archäologie*, Göttingen 1971
- J. Bauer – M. Hutter, *Lexikon der christlichen Antike*, Stuttgart 1999.
- B. Brenk, *Spätantike und frühes Christentum*, Frankfurt am Main–Berlin–Wien 1977.
- P. Brown, *Die Entstehung des Christlichen Europa*, München 1996.
- P. Brown, *Late Antiquity*, Cambridge – London 1998.
- A. Effenberger, *Koptische Kunst. Agypten in spätantiker, byzantinischer und frühislamische Zeit*, 1975.
- J. Elsner, *Imperial Rome and Christian Triumph*, Oxford – New York 1998.
- F. Glaser, *Frühes Christentum im Alpenraum*, Graz – Wien – Köln 1997.
- A. Grabar, *Die Kunst des frühen Christentums*, 1969.
- B. W. Kemp, *Christliche Kunst. Ihre Anfänge. Ihre Strukturen*, 1994.
- G. Koch, *Frühchristliche Kunst*, Stuttgart, Berlin, Köln 1995.
- G. Koch, *Frühchristliche Sarkophage*, München 2000.

H. Laag, *Kleines Wörterbuch der frühchristlichen Kunst und Archäologie*, Stuttgart 1990
T. F. Mathews, *The Clash of Gods – A Reinterpretation of Early Christian Art*, New Jersey 1993.
I. della Portella, *Subterranean Rome*, Venice 1999.
W. F. Volbach – M. Hirmer, *Frühchristliche Kunst*, München 1958.
F. Vouga, *Geschichte des frühen Christentums*, Tübingen 1994.
F. Winkelmann, *Geschichte des Frühen Christentums*, München 1996.

Reallexikon für Antike und Christentum od 1950 (RAC)
Reallexikon zur byzantinische Kunst od 1966 (RBK)
Jahrbuch für Antike und Christentum od 1958 (JbAChr)
Rivista di Archeologia Cristiana od 1924 (RACr)
Akti Internacionalnih kongresa za kršćansku arheologiju od 1894
Encyclopedia of the Early Church I – II, 1992
U Hrvatskoj povremeno u svim stručnim časopisima

Literatura za ANTIČKU EPIGRAFIJU

R. CAGNAT, Cours d'épigraphie latine, Paris 1914.

J. E. SANDYS, Latin Epigraphy, Cambridge 1927.

E. MEYER, Einführung in die lateinische Epigraphik, Darmstadt 1973.

H. TYLANDER, Étude sur l'épigraphie latine, Lund 1951.

O. MARUCCHI, Epigrafia christiana, Milano 1910.

W. SCHULZE, Zur Geschichte lateinischer Eigennamen, Göttingen 1904.

G. ALFÖLDY, Die Personennamen in der römischer Provinz Dalmatia, Heidelberg 1969.

D. RENDIĆ-MIOČEVIĆ, Iliri i antički svijet, Split 1989. (poglavlje Epigraphico-onomastica)

M. GUARDUCCI, L'epigrafia greca dale origini al tardo impero, Roma 1987.

G. KLAFFENBACH, Griechische Epigraphik, Göttingen 1966. 2. izd.

A. G. WOODHEAD, The Study of Greek Inscriptions, Cambridge 1981. 2. izd.

J. BRUNŠMID, Die Inschriften und Münzen der griechischen Städte Dalmatiens, Wien 1898.

Preporučena literatura

M. KRIŽMAN, Rimska imena u Istri, Zagreb, Latina & Graeca, Zagreb 1991.

I. KAJANTO, Onomastic studies in the early Christian Inscriptions of Rome and Carthage, Helsinki 1963.

J. POUILLOUX, Choix d'inscriptions grecques, Paris 1960.

M. N. TOD, A Selection of Greek Historical Inscriptions, I., II., Oxford 1971.

A. KIRCHHOFF, Studien zur Geschichte der griechischen Alphabetes, Gütersloh 1887. 4 izd.

E. A. SAMUEL, Greek and Roman Chronology, München 1972.

Literatura za ANTIČKU NUMIZMATIKU

R. A. G. CARSON, *Coins of Greece and Rome*, London 1971.

G. F. HILL, *Ancient Greek and Roman Coins*, Chicago 1964.

M. R. ALFOLDY, *Antike Numismatik*, Mainz 1978.

P. R. FRANKE – M. HIRMER, *La monnaie grecque*, Paris 1966.

G. K. JENKINS, *Münzen der Griechen*, London 1972.

C. H. V. SUTHERLAND, *Roman Coins*, London 1974.

H. MATTINGLY, *Roman Coins*, London 1966.

D. RENDIĆ-MIOČEVIĆ, *Iliri i antički svijet*, Split 1989. (poglavlje Fontes numismatici)

J. SABATIER, *Description générale des monnaies Byzantines*, I., II., pretisak Graz 1955.

I Celti, Venezia 1991, katalog izložbe (poglavlje H. – J. KELLNER, *La moneta*)

J. BRUNŠMID, *Die Inschriften und Münzen der griechischen Städte Dalmatiens*, Wien 1898.

Preporučena literatura

H. CEKA, *Questions de numismatique illiryenne*, Tirana 1972.

Popis literature za predmet "Srednjovjekovna nacionalna arheologija"

a) Povijesna djela, opći pregledi i rasprave:

1. F. Šišić, Povijest Hrvata u doba narodnih vladara, Zagreb 1925.
2. N. Klaić, Povijest Hrvata u ranom srednjem vijeku, Zagreb 1971.
3. N. Klaić, Povijest Hrvata u razvijenom srednjem vijeku, Zagreb 1975.
4. N. Klaić, Izvori za hrvatsku povijest do 1526. godine, Zagreb 1972.
5. B. Grafenauer, Prilog kritici Konstantina Porfirogeneta o doseljenuju Hrvata, Historijski zbornik 5/1952, 1-56.
6. J. Ferluga, Vizantiska uprava u Dalmaciji, Beograd 1957.
7. Lj. Karaman, Iz kolijevke hrvatske prošlosti, Zagreb 1930.
8. R. Katičić, Uz početke hrvatskih početaka, Split 1993.
9. Ž. Rapanić, Predromaničko doba u Dalmaciji, Split 1987.
10. I. Petricioli, Od Donata do Radovana, Split 1990.
11. M. Prelog, Djela 2 (Između antike i romanike), Zagreb 1993.
12. Etnogeneza Hrvata, uredio N. Budak, Zagreb 1995.
13. A. Grabar, Vizantija, Novi Sad 1969.
14. R. Krautheimer, Early Christian and Byzantine Architecture, 19864, Kingsport.
15. J. Hubert, J. Porcher, W. F. Volbach, Carolingian Art, London 1970.
16. N. Klaić, I. Petricioli, Zadar u srednjem vijeku, Zadar 1977.
17. I. Ostojić, Benediktinci u Hrvatskoj i ostalim našim krajevima, vol. I-III, Split 1963-65.

b) Prijelazno razdoblje 7. i 8. stoljeća:

1. N. Klaić, Marginalia uz problem doseljenja Hrvata, Hauptmannov zbornik, SAZU, Razprave V, Ljubljana 1966.
2. B. Grafenauer, Slovanski naselitveni valovi na Balkanski poluotok, ZČ XVIII/1964, 219-227.
3. B. Grafenauer, Nekaj vprašanja iz dobe naseljavanja južnih Slovanov, ZČ IV/1950, 23-126.
4. N. Klaić, Najnoviji radovi o 29, 30. i 31. poglavlju u djelu De administrando imperio cara Konstantina Porfirogeneta, Starpros 15/1985, 31-60.
5. I. Marović, Reflexions about Year of the Destruction of Salona, VAHD 77/1984, 293-314.
6. I. Goldstein, Bizant na Jadranu, Zagreb 1992.
7. B. Marušić, Istra u ranom srednjem vijeku, Pula 1960.
8. Z. Vinski, O nalazima 6. i 7. st. u Jugoslaviji s posebnim obzirom na arheološku ostavštinu iz vremena prvog avarskog kaganata, Opusc. archaeol. 3/1958.
9. J. Werner, Slawische Bügelfibeln des 7. Jahrhunderts, Reinecke Festschrift, Mainz 1950, 150-172.
10. Z. Vinski, Naušnice zvjezdolikog tipa u Arheološkom muzeju u Zagrebu s posebnim obzirom na nosioce srebrnog nakita Čađavica, Starpros 2/1952, 29-56.
11. J. Korošec, Ostava brončanih matrica za otiskivanje u Biskupiji kod Knina, Starpros 6/1958, 29-43.
12. J. Korošec, Uvod v materialno kulturo Slovanov zgodnjega srednjega veka, Ljubljana 1952.
13. Lj. V. Pekarskaja, D. Kidd, Der Silberschatz von Martynovka aus dem 6. und 7. Jh (Ukraine), Innsbruck 1994.
14. J. Belošević, Materijalna kultura Hrvata od VII. do IX. stoljeća, Zagreb 1980.
15. J. Belošević, Die ersten slawischen Urnengräber auf dem Gebiete Jugoslawiens aus dem Dorfe Kašić bei Zadar, Balcanoslavica 1/1972, 73- 86.

16. Z. Gunjača, Groblje u Dubravicama kod Skradina i druga groblja 8-9. stoljeća u Dalmaciji, u *Etnogeneza Hrvata*, Zagreb 1995, 159-177.
17. Ž. Krnčević, Srednjovjekovna arheološka nalazišta na šibenskom području, *Izdanja HAD-a* 19/1988, 197-225.
18. Lj. Karaman, Zlatni nalaz na Trilju nedaleko od Sinja, *VAHD* 44/1921.
19. J. Belošević, Srednjovjekovno groblje u okolišu crkve Sv. Križa u Ninu, *RFFZd* 37(24)/1999, 105-154.
20. K. Vinski-Gasparini, S. Ercegović, Ranosrednjovjekovno groblje u Brodskom Drenovcu, *VAMZ*, 3.s. 1/1961, 129-159.
21. K. Vinski-Gasparini, Ranosrednjovjekovna kadionica iz Stare Vrlike, *Starpros* 6/1958, 129-159.
22. Z. Vinski, Novi ranokarolinški nalazi u Jugoslaviji, *VAMZ*, 10-11, 143-188.
23. Lj. Karaman, O spomenicima VII. i VIII. stoljeća u Dalmaciji i o pokrštavanju Hrvata, *VHAD*, n.s., 22-23, 73-113.
24. Lj. Karaman, O vremenu krstionice kneza Višeslava, *Peristil* 3/1960, 107-109.
25. Lj. Karaman, Sarkofag Ivana Ravenjanina u Splitu i ranosredovječna pleterna ornamentika u Dalmaciji, *Starinar* III, 3/1924-25, 43-59.
26. Lj. Karaman, O počecima srednjovjekovnog Splita do godine 800., *Serta Hoffilleriana*, Zagreb 1940, 419-434.
27. M. Barada, Nadvratnik VII stoljeća iz Kaštel Sućurca, *Serta Hoffilleriana*, Zagreb 1940, 401-417.
28. Z. Gunjača, O podrijetlu motiva križa od ljiljana, *Prijatelj* zbornik I, Split 1993.
29. I. Petricioli, Krstionica s imenom "Vuissasclavo duci" i problem ninskog baptisterija, *Starpros* 14/1984, 125-133.
30. J. Belošević, Predromanička kamena plastika s Crkvine u Galovcu kod Zadra, *RFFZd* 35(22)/1997, 149-204.

c) Starohrvatsko razdoblje (od 9. do 11. stoljeća):

1. Lj. Karaman, Iskopine društva "Bihaća" u Mravincima i starohrvatska groblja, *Rad JAZU* 268,4/1940, 11-100.
2. Lj. Karaman, Starohrvatsko groblje na "Majdanu" kod Solina, *VAHD* 51/1930-34, 67-100.
3. Ž. Cetinić, *Stranče - Gorica*, Starohrvatsko groblje, Rijeka 1998.
4. D. Jelovina, Starohrvatske nekropole na području između rijeka Zrmanje i Cetine, Split 1976.
5. D. Jelovina, Starohrvatsko groblje na "Mastirinama" u selu Kašić kod Zadra, *Starpros* 12/1982, 35-66.
6. D. Jelovina, D. Vrsalović, Srednjovjekovno groblje na "Begovači" u selu Biljanima Donjim kod Zadra, *Starpros* 11/1981, 55-134.
7. D. Jelovina, Statistički tipološko-topografski pregled starohrvatskih naušnica na području SR Hrvatske, *Starpros* 8-9/1963, 101-119.
8. S. Ercegović, Istraživanja u Gackom polju i rasprostranjenost starohrvatskih naušnica izvan Dalmatinske Hrvatske, *Starpros* 7/1960, 243-252.
9. D. Jelovina, Mačevi i ostruge karolinškog obilježja u muzeju Hrvatskih arheoloških spomenika, Split 1986.
10. J. Werner, Zur Zeitstellung der altkroatischen Grabfunde von Biskupija-Crkvina (Marienkirche), *Schild von Steier* 15-16/1978-79, 227-237.
11. E. Kolníková, Totenobelus in frühmittelalterlichen Gräbern der Slowakei, *Slovenska archeológia* 15,1/1967, 246-254.
12. Z. Vinski, O nalazima karolinških mačeva u Jugoslaviji, *Starpros* 11/1981, 9-53.
13. Z. Vinski, Marginalia uz izbor karolinškog oružja u jugoistočnoj Evropi, *Starpros* 15/1985, 61-118.

14. M. Zekan, Karolinški i poslijekarolinški nalazi iz Bosne i Hercegovine, Livanjski kraj u povijesti, Split-Livno 1994.
15. S. Gunjača, Revizija iskopina u Biskupiji kod Knina god. 1950, Ljetopis JAZU 57/1953, 9-49.
16. S. Gunjača, Četvrta starohrvatska crkva u Biskupiji kod Knina i groblje oko nje, Starpros 2/1952.
17. S. Gunjača, Starohrvatska crkva i groblje na Lopuškoj glavici u Biskupiji kod Knina, Starpros 3/1954, 7-29.
18. S. Gunjača, Ostaci starohrvatske crkve Sv. Cecilije na Stupovima u Biskupiji kod Knina, Starpros 5/1955, 65-124.
19. Prilozi istraživanju starohrvatske arhitekture, Split 1978.
20. T. Marasović, Graditeljstvo starohrvatskog doba u Dalmaciji, Split 1994.
21. M. Prelog, Između antike i romanike, Peristil 1/1954, 5-14.
22. E. Dyggve, Povijest salonitanskog kršćanstva, Split 1996.
23. T. Marasović, Regionalizam u ranosrednjovjekovnoj arhitekturi Dalmacije, Starpros 14/1984, 135-158.
24. M. Jurković, Od Nina do Knina, Zagreb 1992.
25. M. Jurković, Crkve s westwerkom na istočnom Jadranu, PPUD 26/1986-87, 61-85.
26. M. Jurković, O arhitekturi hrvatske države 9. stoljeća, Izdanja HAD-a 15/1990, 65-73.
27. L. Katić, Saksonac Gottschalk na dvoru kneza Trpimira, Bogoslovska smotra XX/1932.
28. I. Petricioli, Osvrt na ninske građevinske i umjetničke spomenike srednjega i novoga vijeka, Radovi Instituta JAZU (HAZU) u Zadru, 16-17/1969, 299-356.
29. I. Petricioli, Prilog diskusiji o starohrvatskim crkvama s oblim kontraforima, Izdanja HAD-a 8/1984, 221-9.
30. L. Marun, Ruševine crkvice Sv. Luke na Uzdolju kod Knina s pisanom uspomenom hrvatskog kneza Mutimira, Starpros N. S.I/3-4, , 1927, 272-315.
31. I. Petricioli, Crkva Sv. Spasa na vrelu Cetine, Starpros 22/1995.
32. S. Gunjača, Radovi na crkvi i groblju Svetog Spasa na vrelu Cetine, Starpros 22/1995.
33. Ž. Rapanić, D. Jelovina, Revizija istraživanja i nova interpretacija arhitektonskog kompleksa na Otoku u Solinu, VAHD 70-71/1968-69, 107-135.
34. P. Vežić, Crkva Sv. Trojstva (Sv. Donata) u Zadru, Godišnjak zaštite spomenika kulture Hrvatske 8-9/1982-83, Zagreb 1985.
35. I. Fisković, Prilog proučavanju porijekla predromaničke arhitekture na južnom Jadranu, Starpros 15/1985, 133 i dalje.
36. Starohrvatska baština, Zagreb 1976.
37. Starohrvatski Solin, Split 1992.
38. F. Bulić, Hrvatski spomenici u kninskoj okolini uz ostale suvremene dalmatinske iz doba narodne hrvatske dinastije, pretisak iz 1888. g., Zagreb 1995.
39. T. Burić, Ranosrednjovjekovna skulptura s Kapitula kod Knina, Starpros 18/1988, 91-117.
40. T. Burić, Kameni namještaj predromaničke crkve Sv. Jurja na Putalju iznad Kaštel-Sućurca, Starpros 13/1983, 147-161.
41. N. Jakšić, Zabati oltarne pregrade iz Crkvine u Biskupiji kod Knina, PPUD 21/1980, 97-109.
42. N. Jakšić, Majstor koljanskog pluteja, Izdanja HAD-a sv. 8/1984, 243-252.
43. B. Gabričević, Sarkofag nadbiskupa Ivana pronađen u podrumima Dioklecijanove palače, VAHD 62/1960.
44. I. Petricioli, Pojava romaničke skulpture u Dalmaciji, Zagreb 1960.
45. K. Prijatelj, Skulpture s ljudskim likom iz starohrvatskog doba, Starpros 3/1954, 65-91.
46. E. Dyggve, Oltarna pregrada u krunidbenoj crkvi kralja Zvonimira, VAHD 56-

59/1954-57, 238-243.

47. I. Fisković, *Reljef kralja Petra Krešimira IV*, Split 2002.
48. V. Delonga, *Latinski epigrafički spomenici u ranosrednjovjekovnoj Hrvatskoj*, Split 1996.
49. Ž. Rapanić, *Bilješka uz četiri Branimirova natpisa*, *Starpros* 11/1981, 179-190.
50. F. Bulić, *Izvještaj predsjednika društvenoga Mons. Fr. Bulića o crkvi Sv. Marije od Otoka i nadgrobnom napisu kraljice Jelene*, *Izabrani spisi*, Split 1984, 569-618.
51. D. Rendić-Miočević, *Neke epigrafsko-onomastičke značajke epitafa kraljice Jelene*, *Arheološki radovi i rasprave* 8-9/1982, 219-231.
52. M. Suić, *Prilog tumačenju natpisa kraljice Jelene*, *Starpros* 14/1984, 15-35.
53. Z. Vinski, *O postojanju radionica nakita starohrvatskog doba u Sisku*, *VAMZ* 4/1970, 45-92.
54. B. Marušić, *Starohrvatska nekropola u Žminju*, Pula 1987.
55. A. Šonje, *Crkvena arhitektura zapadne Istre*, Zagreb-Pazin 1982.
56. Z. Vinski- K. Vinski-Gasparini, *Gradište u Mrsunjskom lugu*, Zagreb 1950.
57. A. Milošević, *Arheološka topografija Cetine*, Split 1998.
58. J. Giesler, *Untersuchungen zur Chronologie der Bijelo Brdo-Kultur*, *Praehistorische Zeitschrift* 56,1/1981, 4-167.
59. J. Brunšmid, *Hrvatske sredovječne starine*, *VHAD n.s. VII/1903-1904*, 30-97.
60. Ž. Tomičić, *Zvonimirovo i Josipovo - groblja starohrvatskoga doba u Virovitičko-podravskoj županiji*, Zagreb - Virovitica 1997.
61. Ž. Tomičić, *Novi prilozi vrednovanju ostavštine srednjovjekovnog groblja Bijelo Brdo II*, *Prilozi* 8/1991, 95-148.
62. Ž. Tomičić, *Prilog istraživanju kronologije srednjovjekovnog groblja Lijeva bara u Vukovaru*, *Starpros* 20/1990, 111-182.
63. Ž. Demo, *Vukovar - Lijeva Bara - katalog izložbe*, Zagreb 1996.

d) Razvijeni i kasni srednji vijek (od 12. do 16. stoljeća):

1. S. Čače, I. Fadić, T. Burić, *Putalj - katalog izložbe*, Split 1997.
2. D. Jelovina, *Kasnosrednjovjekovna nekropola "Greblje" u selu Maljkovu*, *Starpros* 7/1960, 255-266.
3. S. Gunjača, *Starohrvatska crkva i kasnosrednjovjekovno groblje u Brnazima kod Sinja*, *Starpros* 4/1955, 85-134.
4. Š. Bešlagić, Đ. Basler, *Grborezi - srednjovjekovna nekropola*, Sarajevo 1964.
5. N. Jakšić, M. Petrinec, *Kasnosrednjovjekovno groblje kod crkve Sv. Spasa u Vrh Rici*, *Starpros* 23/1996.
6. D. Vrsalović, *Kasnosrednjovjekovne ostruge u Muzeju hrvatskih arheoloških spomenika u Splitu*, *Starpros* 8-9/1963.
7. T. Burić, *Villa sancti Georgii de Putalio*, *Starpros* 14/1984, 305-324.
8. *Bribir u srednjem vijeku*, Split 19963.
9. T. Burić, *Bribir - srednjovjekovno sijelo Šubića*, Split 1997.
10. S. Gunjača, *Tiniensia Archaeologica - Historica - Topographica II*, *Starpros* 7/1960, 7-134.
11. B. Fučić, *Izvještaj o putu po Istri 1949. godine*, *Ljetopis JAZU* 57/1953, 67-140.
12. Č. Iveković, *Kapitul kod Knina*, *Starpros n.s. I*, 3-4/1927, 252-271.
13. *Rudina - benediktinska opatija Sv. Mihovila*, Požega 1997.
14. Lj. Karaman, *Pregled umjetnosti u Dalmaciji (od doseljenja Hrvata do pada Mletaka)*, *Odabrana djela*, Split 1986.
15. Lj. Karaman, *O djelovanju domaće sredine u umjetnosti hrvatskih krajeva*, *Odabrana djela*, Split 1986.
16. A. Milošević, *Stećci i Vlasi*, Split 1991.

- osnove historiografske koncepcije o porijeklu i doseljenju Hrvata
- prikaz najstarije hrvatske povijesti u "De administrando imperio"
- teorija B. Grafenauera o vremenu doseljenja Hrvata
- oblici bizantske vlasti u ranom srednjem vijeku
- područja pod bizantskom vlašću u ranom srednjem vijeku u Dalmaciji
- izvori koji govore o vremenu uspostave teme Dalmacije
- pregled sklavinija na istočnoj jadranskoj obali
- Karamanove teze o predromaničkoj arhitekturi i plastici u knjizi "Iz kolijevke hrvatske prošlosti"
- mišljanja Ž. Rapanića o genezi i glavnim karakteristikama predromanike u Dalmaciji
- karakteristike splitske i zadarske ranosrednjovjekovne klesarske radionice
- karakteristike predromaničkih zabata u Dalmaciji
- izgled predromaničke oltarne pregrade
- što čini crkveni namještaj, a što arhitektonsku plastiku?
- vrijeme izgradnje crkve Sv. Donata u Zadru
- romanika na području sjeverne Dalmacije i kvarnerskih otoka
- romanika u Trogiru i Splitu
- romanika na dubrovačko-kotorskom području
- M. Prelog o karakteristikama predromanike u Dalmaciji
- groblje u Dubravicama kod Skradina
- predromanička arhitektura u Zadru
- benediktinski samostani 9. st. na istočnoj obali Jadrana
- vrijeme procvata benediktinskih samostana u Dalmaciji i njihova podjela na gradske i kraljevske samostane
- pojava benediktinaca u sjevernoj Hravtskoj
- vrijeme pada Salone
- kršćanske adaptacije unutar Dioklecijanove palače
- ranosrednjovjekovna crkvena arhitektura u Istri
- nalaz iz Čađavice
- ostava matrica za tiještenje iz Biskupije
- Wernerova podjela slavenskih lučnih fibula 7. stoljeća
- karakteristike rane slavenske keramike
- martinovski kulturni krug
- karakteristike groblja poganskog horizonta (do sredine 9. st.) u Dalmaciji
- najstariji horizont grobova na lokalitetu Crkvina u Biskupiji kod Knina
- značenje groblja u Kašiću
- grob hrvatske odličnice iz Trilja

- groblje u Brodskom Drenovcu
- ranokarolinški nalazi u Hrvatskoj kao pokazatelji karolinškog utjecaja u kristijanizaciji
- karolinški mačevi i ostruge u Hrvatskoj
- krstionica kneza Višeslava, luk iz Kaštel Sućurca i sarkofag Ivana Ravenjanina
- Karamanove teorijske postavke o starohrvatskim grobljima
- karakteristike I datacija grobalja u Mravincima, Majdanu i Gajinama
- groblje Stranče-Gorica
- najznačajnija groblja iz Jelovinina pregleda starohrvatskih nekropola
- J. Werner o dataciji grobova odličnika u Biskupiji – Crkvini
- pet lokaliteta u Biskupiji
- crkveni namještaj iz crkve Sv. Marije na Crkvini u Biskupiji
- karakteristike i datacija crkava s oblim kontraforima
- Marasovićeve podjela crkava centralne osnove
- regionalni tip predromaničke arhitekture na Braču
- regionalni južnodalmatinski kupolni tip
- trobrodne crkve s kupolom u dalmatinskom srednjem vijeku
- trobrodni jednoapsidni tip u dalmatinskoj predromanici
- trobrodni troapsidalni tip u dalmatinskoj predromanici
- predromaničke adaptacije ranokršćanskih crkava
- problematika crkava s westwerkom
- bizantski tip crkve s upisanim križem
- crkvena arhitektura u Ninu u ranom srednjem vijeku
- rezultati revizijskih istraživanja na Otoku u Solinu (problematika crkava kraljice Jelene)
- crkva Sv. Petra i Mojsija (Zvonimirova krunidbena bazilika)
- lokalitet Bijaći (karakteristike arhitekture, plastike i grobnih nalaza)
- arheološki nalazi na Putalju
- ranosrednjovjekovne crkve izvan Palače u Splitu
- trogirski ranosrednjovjekovna crkvena arhitektura
- karakteristike južnodalmatinske predromaničke plastike
- ranosrednjovjekovne crkve u Dubrovniku
- Kapitul kod Knina
- Uzdolje kod Knina
- radionice ranoromaničke skulpture u Dalmaciji
- podjela predromaničkih i ranoromaničkih natpisa prema sadržaju (V. Delonga)
- natpisi hrvatskih knezova 9. stoljeća
- natpis hrvatske kraljice Jelene
- nadbiskupi Martin i Lovre

- djelatnost biskupa Donata
- natpis na sarkofagu Petra Crnog
- crkva i groblje u Gornjim Koljanima
- lokalitet Crkvina u Galovcu
- predromanički lokaliteti u jugozapadnoj Bosni (prema V. Delonga)
- groblje u Žminju u Istri
- kronologija bjelobrdске kulture
- arheološki materijal bjelobrdске kulture
- važnija groblja bjelobrdске kulture
- groblja razvijenog i kasnog srednjeg vijeka
- groblje kod crkve Sv. Spasa u Vrh Rici
- Bribir u srednjem vijeku
- romaničke i gotičke crkve u Istri
- datiranje i rasprostranjenost srednjovjekovnih stećaka
- datiranje i karakteristike predromanike u Hrvatskoj
- položaj Nina u ranom srednjem vijeku
- ranosrednjovjekovni natpisi hrvatskih župana
- posvetni natpisi crkvenih osoba
- ranosrednjovjekovni sarkofazi u Splitu
- najznačajnija groblja poganskog horizonta (do sredine 9. st.) u Dalmaciji
- karakteristike i datacija naušnica grozdolikog tipa, jednojagodnih i četverojagodnih naušnica te naušnica žminjskog tipa
- karakteristike i datacija naušnica volinjskog tipa
- karakteristike i datacija trojagodnih naušnica
- etape u uspostavi vlasti Arpadovića u Hrvatskoj: najznačajniji događaji i spomenici iz 90-ih godina 11. st. i početka 12.
- Toma Arhiđakon kao izvor za ranosrednjovjekovno razdoblje
- vrijeme osamostaljenja hrvatske kneževine u 9 st.
- odnos dalmatinskog kneza Borne prema Francima
- događaji iz Trpimirovog doba i prisutnost stranih utjecaja u Hrvatskoj
- Bašćanska ploča (sadržaj natpisa i problematika prisutnosti glagoljice u Hrvatskoj)
- srednjovjekovni lokaliteti Rudine i Topusko
- reformirani benediktinski i ostali crkveni redovi u Hrvatskoj u kasnijem srednjem vijeku
- problematika srednjovjekovnih naselja: utvrđeni gradovi, naselja otvorenog tipa, gradišta
- tipovi groblja klasičnog starohrvatskog razdoblja

Privremeni popis literature za predmet opća srednjovjekovna arheologija

I. Kasna antika i rana bizantska kultura naših krajeva V-VII stoljeća.

- Aquileia., Bilo koji vodič po spomenicima kasnoantičke Akvileje
- Bolta, L., Rifnik pri Šentjurju, Katalogi in Monografije 19, Ljubljana 1981.
- Gallien in der Spätantike, Von Kaiser Constantin zu Frankenkönig Childerik, RGZ, Mainz am Rhein 1981.
- Knific, T., - Sagadin, M., Pismo brez pisave., Arheologija o prvih stoletjih kršćanstva na Slovenskem, Ljubljana 1991.
- Marušić, B., Kasnoantička i bizantska Pula, Pula 1967.
- Petru, P., - Ulbert, T., Vranje pri Sevnici, Katalogi in Monografije 12, Ljubljana 1975.
- Ravenna., Bilo koji vodič po spomenicima Ravene.
- Riegl, A., Spätrömische Kunstindustrie, Wien 1927.; ili Industria artistica tardoromana, Firenze 1953.
- Vinski, Z., Kasnoantička baština u grobovima ranog srednjeg vijeka kao činjenica i kao problem, Materijali, VI kongres arheologa Jugoslavije, Ljubljana 1963 (vol. I Beograd 1964).
- Vinski, Z., Kasnoantički starosjedoci u salonitanskoj regiji prema arheološkoj ostavštini predslavenskog supstrata. VAHD III. S. 19. Split 1974.
- Vinski, Z., Krstoliki nakit epohe seobe naroda u Jugoslaviji, VAMZ 3 s. III, Zagreb 1968.

II. Vrijeme velike seobe naroda do seobe južnih Slavena.

- Ament, H., Zur archäologischen Periodisierung der Merovingerzeit, Germania 55, 1977, 133 ff.
- Bóna, I., Langobarden in Ungarn, AV XXI-XXII, Ljubljana 1970/71, 45-74.
- Bóna, I., Das Hunnenreich, Budapest 1993.
- Bóna, I., Der Anbruch des Mittelalters, Budapest 1976.
- Belošević, J., Prvi arheološki tragovi velike seobe naroda u sjevernoj Dalmaciji, Diadora III, Zadar 1970.
- Bierbrauer, V., Ostgotische Grab - und Schatzfunde in Italien.
- Böhner, K., Die fränkischen Altertümer des Trierer Landes (I. Teil), Germ. Denkmäler der Völkerwanderungszeit, Berlin 1958.
- Brenner, E., Stand der Forschung über die Kultur der Merowingerzeit, 7. BRGK, Frankfurt /M 1912.
- Brunšmid, J., Starine ranijeg srednjeg vijeka iz Hrvatske i Slavonije, VHAD n.s. VIII, Zagreb 1905.
- Care Evans, A., The Sutton Hoo Ship Burial, London 1986.
- Csallány, D., Archäologische Denkmäler der Gepiden im Mitteldonaubecken (454-568), ArchHung XXXVIII, Budapest 1961.
- Deansley, M. - Degani, M., Il tesoro romano barbarico di Reggio Emilia, Firenze 1959.
- Diaconu, G., Tírğșor, necropola din secolele III-IV e.n., București 1965.
- Doppelfeld, O. - Pirling, R., Fränkische Fürsten im Rheinland, Düsseldorf 1966.
- Fettich, N., Der zweite Schatz von Szilálagysomlyó, ArchHung VIII, Budapest 1932.
- Fettich, N., La trouvaille de la tombe princière hunnique á Szeged Nagyszéksós, ArchHung XXXII, Budapest 1953.

- Hampel, J., *Alterthümer des frühen Mittelalters in Ungarn*, Braunschweig 1905.
- Haseloff, G., *Email im frühen Mittelalter*, Marburg 1990.
- Horedt, K. – Protase, D., *Das zweite Fürstengrab von Apahida (Siebenburgen)*, *Germania* 50, 1972, 174-220.
- *I Goti*, (katalog izložbe), Milano 1994.
- *I Langobardi*, (katalog izložbe), 1990.
- Kovačević, J., *Varvarska kolonizacija južnoslavenskih oblasti*, Novi Sad 1960. (recen. *Vinski Z.*, AV XI-XII, Ljubljana 1960-1961.)
- Marušić, B., *Istra u ranom srednjem vijeku*, Pula 1960.
- Marušić, B., *Kratak doprinos proučavanju kontinuiteta između kasne antike i ranog srednjeg vijeka itd.*, *Jadranski zbornik III*, Rijeka 1958.
- Marušić, B., *Langobardski i staroslavenski grobovi na Brešcu i kod Malih Vrata ispod Buzeta u Istri*, *ARR II*, Zagreb 1962.
- Marušić, B., *Neki nalazi iz vremena seobe naroda u Istri*, *Jadranski zbornik V*, Rijeka 1961/62.
- Menghin, W., *Die Langobarden*, Stuttgart 1985.
- Menghin, W., Springer, T., Wamers, E., *Germanen, Hunnen und Awaren, Schätze der Völkerwanderungszeit*, Nürnberg 1987.
- Miletić, N., *Nalaz srednjovjekovnih fibula iz Rajlovca*, *GZMS X*, Sarajevo 1955.
- Miletić, N., *Ranosrednjovjekovna nekropola u Rakovčanima kod Prijedora*, *GZMS XXV*, Sarajevo 1970.
- Párducz, M., *Beiträge zur Geschichte der Sarmaten in Ungarn*, *ArchHung VII*, Budapest 1956.
- Salamon, Á. – Erdély I., *Das Völkerwanderungszeitliche Gräberfeld von Környe*, *Studia archaeologica V*, Budapest 1971.
- Salin, E., *La civilisation mérovingienne I, II, III, IV*, Paris 1950-1957.
- Slabe, M., *Dravlje, Grobišče iz časov preseljevanja Ljudstvev*, *Situla 16*, Ljubljana 1975.
- Stare, V., *Kranj, nekropola iz časa preseljevanja Ljudstvev*, *Katalogi in monografije 18*, Ljubljana 1980.
- Swoboda, B., *Čehy v době stěhování národů*, Praha 1965.
- Tatić-Đurić, M., *Gotski grob iz Ostružnice (Čukarica)*, *Zbornik radova Narodnog muzeja I*, Beograd 1958.
- Tihelka, K., *Knizeci hrob z doby stehovani narodu u Blučiny*, *Pam. arch. LIV*, Praha 1963.
- Vinski, Z., *Epoha seobe naroda, Umetničko blago Jugoslavije*, Beograd 1969, 145-162.
- Vinski, Z., *O kasnim bizantskim kopčama i o pitanju njihova odnosa s avarskim ukrasnim tvorevinama*, *VAMZ*, 3. s. VIII, Zagreb 1974, 57-81.
- Vinski, Z., *O rovašenim fibulama Ostrogota i Tirinžana povodom rijetkog tirinškog nalaza u Saloni*, *VAMZ* 3. s. VI-VII, Zagreb 1972-1973, 177-227.
- Vinski, Z., *O značaju nalaza seobe naroda iz Karavukova u Bačkoj*, *Vijesti muzealaca i konzervatora Hrvatske XI*, 3, Zagreb 1962, 75-79.
- Vinski, Z., *Okov Teodorikova vremena s ostrva Sapaja na Dunavu*, *Zbornik Narodnog muzeja IV*, Beograd 1964, 157-178.
- Vinski, Z., *Orlovske kopče u Jugoslaviji*, *Vijesti muzealaca i konzervatora Hrvatske VIII*, 4, Zagreb 1959, 99-102.
- Vinski, Z., *Rani srednji vijek u Jugoslaviji od 400. do 800. Godine*, *VAMZ* 3. s. V, Zagreb 1971, 47-73.
- Vinski, Z., *Razmatranje o iskopavanjima u Kninu na nalazištu Greblje*, *SHP III* s. 19, Split 1991, 5-119.
- Vinski, Z., *Spomenici velike seobe naroda u Srijemu*, *Situla 2*, Ljubljana 1957.
- Vinski, Z., *Zikadenschmuck aus Jugoslawien*, *Jahrbuch des Römisch- Germanischen Zentral-Museums* 4, Mainz 1957, 137-160.

- Werner, J., Beiträge zur Archäologie des Attila-Reiches, München 1956.
- Werner, J., Das Alamanische Gräberfeld von Bülach, Basel 1953.
- Werner, J., Die Langobarden in Panonien, München 1962.
- Werner, J., Münzdatierte austrasische Grabfunde, Berlin 1935.
- Zeiss, H., Die Grabfunde aus dem spanischen Westgotenreich, Berlin 1934.

III. Vrijeme seobe južnih Slavena i dominacija Avara

- Awaren in Europa, Schätze eines asiatischen Reitervolkes 6.-8. Jh., Nürnberg-Frankfurt/M 1985.
- Barada, M., Hrvatska dijaspora i Avari, SHP III. ser. s. 2, Zagreb 1952.
- Bunardžić, R., Čelarevo, (katalog izložbe), Roma 1986.
- Dimitrijević, D., Kovačević, J., Vinski, Z., Seoba naroda - arheološki nalazi jugoslavenskog Podunavlja, Zemun 1962.
- Dimitrijević, S., Četiri groba iz novo otkrivene slavenske nekropole u Otoku kod Vinkovaca s posebnim osvrtom na naušnice lunulasto-zvezdolikog tipa, Opusc. archaeol. II, Zagreb 1959.
- Eisner, J.: Devínska Nová Ves. Bratislava 1952
- Kovrig, I., Das awarenzeitliche Gräberfeld von Alattyán, ArchHung XL, Budapest 1963.
- Laszlo, Gy., Etudes archéologiques sur l'histoire de la société des Avars, ArchHung XXXIV, Budapest 1955.
- Marović, I., Reflexions about Year of the Destruction of Salona, VAHD 77, Disputationes Salonitanae II, Split 1984, 293-314; (isti: O godini razorenja Salone, Kulturna baština, 21, Split 1991, 57-84.)
- Marušić, B., Istra u ranom srednjem vijeku, Pula 1960.
- Marušić, B., Staroslovanske in neke zgodnjesrednjeveške najdbe v Istri, AV VI, Ljubljana 1955.
- Nestor, J., L' établissement des Slaves en Roumanie a la lumiere de quelques découverts récents, Dacia V, Bucuresti 1961.
- Nestor, J., La nécropole slave d' époque ancienne de Sărata Monteoru, Dacia n. s. I, Bucuresti 1957.
- Pekarskaja, Lj. V. – Kidd, D., Der Silberschatz von Martynovka aus dem 6. und 7. Jh (Ukraine), Innsbruck 1994.
- Török, Gy.: Sopronköhida IX. századi temetője. Budapest 1973.
- Vinski, Z., Nalaz iz Velike Kladuše i problem naušnica tipa okrenute piramide, GZMBH, Sarajevo 1956.
- Vinski, Z., Naušnice zvezdolikog tipa u Arheološkom muzeju u Zagrebu s posebnim osvrtom na nosioce srebrnog nakita Čađavica, SHP III. s. 2, Zagreb 1952, 29-56.
- Vinski, Z., O kasnim bizantskim kopčama i o pitanju njihova odnosa s avrskim ukrasnim tvorevinama, VAMZ 3. s. VIII, Zagreb 1974, 57-81.
- Vinski, Z., O nalazima 6. i 7. st. u Jugoslaviji s posebnim obzirom na arheološku ostavštinu iz vremena prvog avarskog kaganata, Opusc. archaeol. III, Zagreb 1958.
- Vinski, Z., Ranosrednjovjekovni arheološki nalazi na užem i širem području Zagreba, Zbornik iz starog i novog Zagreba II, Zagreb 1960, 47-65.
- Vinski-Gasparini, K. – Ercegović, S., Ranosrednjovjekovno groblje u Brodskom Drenovcu, VAMZ 3. s. I, Zagreb 1961.
- Vžarova, Ž. N., Slavjani i prablgari, Sofija 1976.

- Werner, J., Der Grabfund von Malaja Pereščepina und Kuvrat, Kagan der Bulgaren; Bayerische Akademie der Wissenschaften; Philosoph-hist. Klasse, Neue Folge Heft 91, München 1984. (recen. Gy. Laszlo, Germania 64, 1986/2, 665-668.)
- Werner, J., Der Schatzfund von Vrap in Albanien, Österr. Akadem. der Wissen. Phil-Hist. Klasse Denkschriften 184, Studien zur Archäologie der Awaren, Wien 1986.
- Werner, J., Slawische Bügelfibeln des 7. Jahrhunderts, Reinecke Festschrift, Mainz 1950.

IV. Vrijeme formiranja prvih slavenskih država u srednjoeuropskom prostoru; Panonski Slaveni i Mađari

- Dienes, I., Die Ungarn um die Zeit der Landnahme, Budapest 1972.
- Dostál, B., Slovanská pohřebiště ze střední doby hradištní na Moravě. Praha 1966.
- Dostál, B., Břeclav - Pohansko IV. Velkomoravský velmožský dvorec. Praha 1975.
- Ercegović-Pavlović, S., Rimske i srednjovekovne nekropole u Mačvanskoj Mitrovici, Sirmium XII, Beograd 1989.
- Fodor, I., The Ancient Hungarians, Budapest 1996.
- Hensel, W., Słowiańszczyzna wczesnośredniowieczna. Zarys kultury materialnej. Warszawa 1956.
- Herrmann, J., Die Slawen in Deutschland. Geschichte und Kultur der slawischen Stämme westlich von Oder und Neisse vom 6. bis 12. Jahrhundert. Ein Handbuch. Berlin 1970, 1972.
- Herrmann, J., Welt der Slawen. Geschichte, Gesellschaft, Kultur. Leipzig 1986.
- Hrubý, V., Staré Město. Velkomoravské pohřebiště "Na valách". Praha 1955.
- Korošec, J., Staroslovansko grobišče na Ptujskem gradu, Dela SAZU 1, Ljubljana 1950.
- Korošec, P., Zgodnjerednjoveška arheološka slika karantanskih Slovanov, Dela SAZU 22/1,2, Ljubljana 1979.
- Niederle, L., Slovenske starine, Novi Sad 1954.
- Poulík, J., Staroslovanská Morava, Praha 1948.
- Poulík, J., Výsledky výzkumu na velkomoravském hradišti "Valy" u Mikulčic. I. zpráva za r. 1954-1956, PA XLVIII, Praha 1957, 241-388.
- Točík, A., Altmagyarische Gräberfelder in der Südwestslowakei, Bratislava 1968.
- Török, Gy., Die Bewohner von Halimba im 10. und 11. Jahrhundert, ArchHung XXXIX, Budapest 1962.
- Valič, A., Staroslovansko grobišče na Blejskem gradu, Situla 7, Ljubljana 1964.
- Váňa, Z., Maďari a Slované ve světle archeologických nálezů X.-XII. století, SlovArch II, 1954, 51-104.
- Vinski, Z., O nekim zajedničkim značajkama slavenskih nekropola s područja Dalm. Hrvatske, Blatnog jezera i Moravske u 9 stoljeću, Peristil II, Zagreb 1957, 71-80.

Uvod u muzeologiju

Zadatak kolegija:

Upoznati i razumjeti povijest, razvitak i stvarno stanje u muzejskoj djelatnosti danas. Usvojiti osnovna znanja o prirodi muzejskog rada. Spoznati razliku muzeologije i muzeografije. Definirati muzejsku djelatnost u odnosu na ostale oblike zaštite i prezentacije kulturnog nasljeđa. Upoznati i prihvatiti značenje uloge i važnost muzeja u suvremenom društvu.

Literatura:

Obavezna literatura

- Humski, V. Pregled povijesti muzeja u Hrvatskoj. *Muzeologija*, 24(1986), 5-99.
- Maroevic, I. Uvod u muzeologiju. Zagreb: Zavod za informacijske studije Filozofskog fakulteta u Zagrebu, 1993.
- Osnove zaštite i izlaganja muzejskih zbirki. Zagreb: MDC, 1993.

Preporučljiva literatura

- Bazin, G. *The Museum Age*. Bruxelles: Dessoer, 1967.
- Glusberg, J. Hladni i vrući muzeji. *Muzeologija*, 23(1983), 1-78.
- Hooper-Greenhill, E. *Museums and the Shaping of Knowledge*. London: Routledge, 1992.
- Mensch, P.van (Ur.). *Professionalising the muses*. Amsterdam: AHA Books, 1989.
- Muzeji i autentičnost. *Informatica museologica*, 3-4(1985), 2-9.
- Muzeji moderne umjetnosti. *Informatica museologica*, 3-4(1983), 3-26.

Obaveze studenata:

Studenti su obavezni redovito pohađati predavanja. Ukoliko ne ispunjavaju tu obavezu, dogovoriti će s profesorom ostale oblike sudjelovanja u radu kolegija.

Zaštita muzejskih zbirki

Zadatak kolegija:

Upoznati se s prirodnim zakonima koji utječu na propadanje muzejskih predmeta. Upoznati glavne metode ispitivanja stanja muzejskih predmeta. Usvojiti znanje o glavnim simptomima oštećenja muzejskih predmeta. Upoznati metode i standarde održavanja i zaštite muzejskih predmeta. Usvojiti vještine potrebne za kontrolu okoline, rukovanje zbirkom i sigurnost zbirke. Spoznati odnos zaštite muzejske građe prema zaštiti kulturnog nasljeđa u cjelini.

Literatura:

Obavezna literatura:

- A Code of Ethics for conservators. *Museum News*, March/April, 1980, 28/34.
- Feilden, B.M. Uvod u konzerviranje kulturnog nasljedja. Zagreb: Društvo konzervatora Hrvatske, 1981, 1/58.
- Osnove zaštite i izlaganja muzejskih zbirki. Zagreb:MDC, 1993.
- Thompson, J.M.A. (Ur.) *Manual of Curatorship: Poglavlja 26-42*. London: Butterworths, 1984, str. 192-307.
- Thompson, G. *Museum Environment*. I dio. London: Butterworths, 1978, 1-270.

Preporučljiva literatura:

- Bachmann, K. *Conservation concerns*, 1992.
- Knell, S. (Ur.). *Care of Collections*. London: Routledge, 1994.
- Svjetlo u muzejima. *Informatica museologica* 1-2(1978), 72-107.
- Vokić, D. Utjecaj uvjeta čuvanja na stanje umjetnina: Važnost temperature i relativne vlage zraka. *Restauratorski bulletin*, 1(1993), 6-20

Obaveze studenata:

Studenti su dužni redovito pohađati predavanja.